Lösnummer 15 öre

7 ÅRG.
N:r 43

TIDEVARVET

26 OKT.
1929

TIDEVARVET
N:r 43: 1929

Veckans ledare är en resumé och kritik över diskussionen om avrustningsskandinavism.

*

Dr Ada Nilsson intränger i barnförlamningens gåtor och åskådliggör sjukdomens väsen genom två kurvor. Den till vänster visar barnförlamningens utbredning på olika delar av jordklotet, den till höger dess framfart i Sverige.

*

Ett jordprogram framlägges i anslutning till jordbrukets kritiska läge och till kritiken över hittills framlagda förslag till lösning.

*

Elin Wägners nya bok Svalorna flyga högt anmäles i nästa nummer av doktor Emy Ek. Vi återgiva i detta nummer inledningskapitlet: Aborrar på noten.

*

Ack, om hon hetat Kalle! — Monolog av en Rättvikskulla, som i dagarna grävts fram på ett vindskontor.

*

Statskontorets korrekta håflning inför behörighetslagen kommenteras i artikeln Behörighetslagen i funktion.

*

Reträtten, reflexioner med anledning av händelser i Sovjetryssland.

—

Ring
Tidevarvets exp. Norr 28 243 och begär upplysningar om var Tidevarvet finns att tillgå. Lösnummer säljes i ett flertal tidningsaffärer i alla stadsdelar.

Svenska Eldbegängelse föreningens expedition
Sthlms Eldbegängelsebyrå
Sveavägen 25, 2 tr. hiss Stockholm
Öppen 10—4, lördags o. helgdagsaftnar 10—2
Tel. Norr 2200 för eldbegängelser
» Norr 2280 » medlemsanmäln.
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkrad 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Hälsingborg.

Barnförlamningens gåtor

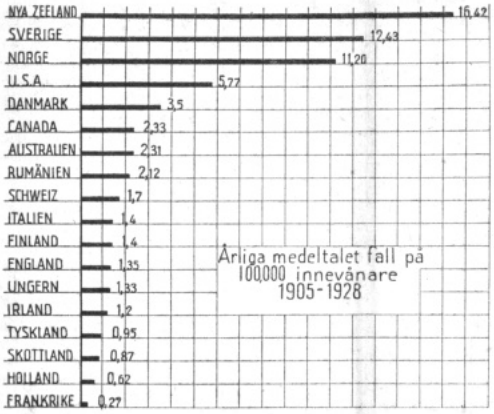

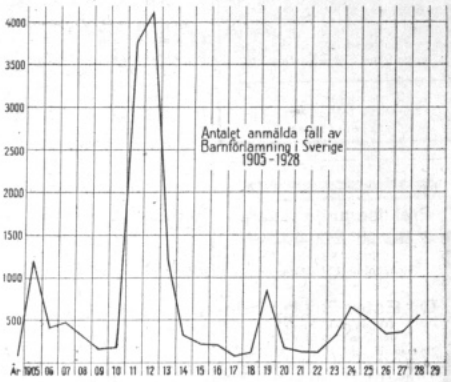

Till Generaldirektören i Medicinalstyrelsen riktades härom dagen i Stockholms Dagblad av en »aktad och för redaktionen välkänd» insändare några besynnerliga frågor: om vaccinationen verkligen skyddade mot smittkopporna? och för hur lång tid? — Om vaccinlymfan innehåller flera slag av ultravisibla bakterier än smittkoppsbakterierna, och till slut: om vaccination har något samband med barnförlamning.?

Som bekant kan en dåre fråga mer än sju visa kunna svara på, och generaldirektör Hellström vägrade att ingå i svaromål.

Frågorna äro kanske ändå ej så barocka som vi vanetänkande medicinare i första hand äro böjda att uppfatta dem. Kanske man t. o. m. kunde ta upp till diskussion de krav som framställas i Folkhälsans vän: revidering av vaccinationslagen och en fullt objektiv och fördomsfri officiell undersökning av barnförlamningsproblemet, varvid olika, även lekmannametoder, för sjukdomens bekämpande kunde komma under omprövning. (Folkhälsans vän är lekmannaläkarnas organ).

Låt oss för ögonblicket lämna vaccinationen och tänka på barnförlamningen. Är den medicinska sakkunskapen ej fullt på det klara med dess uppkomst och utbredningssätt? Kan den ej ge allmänheten tillfyllest råd och anvisningar för den eventuella smittans undvikande och ange bästa åtgärderna vid det hastiga, hotfulla insjuknandet? Ha vi något att lära av lekmannaläkarna? Kan något gott komma från Nasaret?

Det är i varje fall odisputabelt att den sjukdom vi kalla barnförlamning ger sakkunskapen många gåtor att lösa.

Det är en relativt ny sjukdom, och vårt land är särskilt hemsökt av densamma. Svenska läkare ha bundit sina namn vid sjukdomens utforskande: Medin, Wickman, Kling, m. fl. En tysk läkare. Heine i Canstatt, beskrev redan år 1840 en »särskild och egendomlig förlamningssjukdom som företrädesvis tyckes drabba barn och uppträder här och där i isolerade fall». De epidemiska anhopningarna iakttogos först åtskilliga årtionden senare. Det blev den svenske barnläkaren Oscar Medin som efter samlad erfarenhet under de svenska epidemierna 1887 och 1905 utmejslade sjukdomsbilden och bevisade sjukdomens infektiösa natur — en bakteriesjukdom alltså. Medin tvivlar dock starkt på att sjukdomen sprider sig från person till person enbart genom kontakt, d. v. s. direkt smittoöverföring.

Framför mig ligga tvenne kartor: Barnförlamningens olika utveckling i olika

(Forts. å sid. 6.)

Ett Jordprogram

»Bland gudarnas gåvor den högsta dock är: besinning,» säger Sofokles. Vår tid uppskattar sannolikt andra gåvor högre. Det oaktat är besinning något, vars befintlighet eller obefintlighet gör sig märkbar, så snart där inträffar något av betydelse i tillvaron. I det nödläge, vari jordbrukarna enligt egen utsago och med all säkerhet nu råkat, spanar man också efter besinning, men — vare sig det beror på importförbud eller importtullar — förgäves.

Här uppvaktas jordbruksministern av en s. k. representativ deputation av jordbrukare från Mälarlandskapen, som ytterligare framföra jordbrukets önskemål. Och vad gå dessa ut på! Högre tullar eller importreglering för såväl jordbruksprodukter som skogsprodukter. Statshjälp för uppförande av större spannmålslagerhus. Ekonomiskt bidrag för ökade kreditmöjligheter. Även trädgårds- och hönsskötsel, egnahemsrörelse och fiske ska ägnas omvårdnad. Margarintillverkning skall skattläggas. Och så slutar den av de deputerade avlämnade skrivelsen med följande: »Om dessa synpunkter, som fordra ett snabbt avgörande, i huvudsak genomföras, komme detta att verka till jordbruksnäringens höjande och till minskandet av arbetslösheten i mycket stor grad samtidigt som det skulle bliva möjligt att giva näringens arbetare sådana löneförmåner, som skulle tillförsäkra dem en i förhållande till andra arbetargrupper dräglig och berättigad levnadsstandard».

Då man hör sådant, kan man nästan förlåta Professor Heckscher hans artikel i D. N. av den 12 oktober, där han frågar: »varför har man jordbruk»? Det finns två svar på den frågan menar Hr Heckscher, det ena är »därför att människorna behöva jordbruksprodukter», det andra är »därför att jordbrukarna skola leva». Det sistnämnda är verkligen en oerhörd förolämpning mot jordens brukare. Om någon näringsgren är genom naturens lagar självfallen, och ej av människor åt människor instiftad, så är det väl jordbruket. Men vad skall man tro, när jordbrukarna förolämpa sig själva på samma sätt. Ty vad annat är det, de säga, när de begära statshjälp till allt. Och hur kan någon i våra dagar tänka sig någon varaktig nytta genom höga tullar på jordbruksprodukter, som givetvis omedelbart komme att åtföljas av kravet på andra tullar och förhöjning av priserna å alla andra nödvändighetsartiklar som även jordbrukarna äro beroende av. Ett ännu odrägligare tillstånd skulle uppstå genom inrättande av tvångsköp av svenska produkter till dyrare pris än utländsk vara. Därtill skulle staten låna sig till ett illojalt undertryckande av margarintillverkningen genom särskild beskattning. Och sedan lån för att betala räntor på lån! Allt detta skulle gagna arbetslösheten och lantarbetarna. Men det gäller inte för lantarbetarna att enbart få en högre lönesiffra. Denna måste vara högre än den nuvarande i förhållande till levnadsomkostnaderna för övrigt. Och om ingen ändring för övrigt, än de här föreslagna åtgärderna, vidtages inom jordbruket, så skulle de arbetslösas återförande till jordbrukets arbetsmarknad inte medföra någon annan verkan än att den större tillgången på arbetskraft sänkte lönerna för lantarbetarna.

Det är gott och väl, att jordbrukarna börja vakna och sluta sig tillsammans. Men varför skall

(Forts. å sid. 6.)

konsum föreningen för lägre levnadskostnader

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1—3, 2 tr., Stockholm

UTGIVARE:
Ada Nilsson.

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner.
Elisabeth Tamm.
Honorine Hermelin.

REDAKTIONSSEKRETERARE:
Carin Hermelin.
Mottagningstid 10—12.
Telefon Norr 4842.

EXPEDITION:
Telefon Norr 28243.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.
Postgiro 1544

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:50, kvartal kr. 2:— Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
1 text . . . . . 20 öre per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1929
Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Praktiserande läkare

Infört genom
Stockholms Läkarförening

D:r Ester Grönblad
Ögonsjukdomar
Götgatan 7, 3 tr. hiss.
Mottagn.-tid vard. 1/2 10—1/2 11, 3—6. Sönd. 1/2 10—1/2 11t Annan tid efter överenskommelse pr tel. Söder 11170

Med. Doktor
John Hellström
Kirurgiska sjukdomar.
Nybrogatan 11, 3 tr.
Mottagning Månd., Onsd., Fred. från kl. 3, hälst efter anmälan pr Tel. Ost. 453 kl. 9—10.

Doktor
Torsten Lindner
NERVSJUKDOMAR
Mästersamuelsgatan 9.
Invid Biblioteksgatan.
Tel. 1919. Telefontid 9—10 f m.
Mottagning endigt överenskommelse.

D:r Wilhelm Rasch
Götgatan 21, 2 tr. Tel. Söder 58
Invärtes sjukdomar
spec. Hjärt- och lungsjukdomar
Mottagn. 1/2 3—1/2 4. Personl. tel. 1/2 9—9

Med. Doktor
Ernst B. Salén
Invärtes sjukdomar, spec.: Ämnesomsättningens och hjärtsjukdomar.
Sta Blasieholmshamnen 4 A, 5 tr. hiss, (invid Nationalmuseum).
Tid till mottagningen erhålles per tel. Norr 216 vardagar 9—11 f. m.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Arnold Ahlström
Birger Jarlsgatan 32, IV.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Mottagn. enl. överensk. pr tel. N. 8350

Tandläkare
Gustaf Backelin,
Strandvägen 1, 2 tr.
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Rådfrågningstid kl. 12-1
eller efter Telef.-anmälan 74824.

Tandläkare
Inga Forssberg
Medlem av Sthlms Tandläkareförening
Folkungagat. 50, 1 tr. (Götgatspalatset)
Mottagningstid: Vardagar 10—12 f.m. och 7—8 e.m. Annan tid enl. överenskommelse per tel. s. 1324.

Tandläkare
Konrad Granér
(Med. av Sthlms Tand.-förening.)
Sct Eriksgatan 40 III, hiss.
Mottagning efter överenskommelse pr tel. Kungsh. 341 97.

Smakfulla kransar, alla priser
La fleuriste
6 Malmtorgsgatan
Allm. Norr 6296 Riks 2550

Den bästa och snabbaste hjälpen vid huvudvärk och liknande smärtor är
NEVROSINE
(Antipyreticum och analgeticum.)
Fritt från acetylsalicylsyra.

Smärtstillande och febernedsättande tablett. Verksamt medel vid all slags reumatisk värk, Gikt, Ischias, Neuralgier, Nervsmärtor och vissa febrar (Influensa, Halsfluss och dylika s. k. förkylningssjukdomar).

Säljes endast å apotek.
Förpackningar å 50 öre och 1:r, 1:40.

ALMA AXELSSONS Förlossningshem,
Linnégatan 19, mottager inackord. även för längre tid. Tryggt o. ogen. vårdek
Tel. 778 24

Tidskriften
Quo Vadis?
Motto:
Individens problem — världens problem.
Ur Oktobernumret:
Bernhard Shaw låter åter höra av sig.
Vad är religion?
Två intressanta internationella kongresser.
Ett budskap från Tagore.
Teaterkonstens A. B. C.
På västfronten intet nytt.
Säljes ävenvall. Lösnummer 85 öre.
Prenumerera genom expeditionen: Villagatan 17, Stockholm.

ADVOKATER
Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575—7576.
f.d. La Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Westerståhl, O. & Branting-W., Sonja.
Led. av Sveriges Advokatsamfund
Vasagatan 4. Tel. 11218

TANDLÄKARE

Tandläkare
Emil Hjertstedt
Sibyllegat. 23, str. (vid Östermalmstorg)
Mottagning efter överenskommelse pr tel. 8. 91 91.

Tandläkare
Harry Weinberg
Drottninggatan 71 A. II tr.
Mottagn.: Månd, Onsd, Fred, Lörd. 11—1. Tisd, Torsd. 4—7. Tel. N. 7551.

AVRUSTNINGS-SKANDINAVISM

När en fråga ligger i luften, kommer den upp från de mest förvånande håll och av de mest egendomliga motiv. Så nu frågan om en militärpolitisk skandinavism. Vid remissdebatten över den danska regeringens avrustningsförslag framförde högerledaren i danska riksdagen som skäl för uppskov med Danmarks avrustning att man borde samarbeta militärpolitiskt med de övriga skandinaviska staterna.

Detta yttrande har givit anledning till en skandinavisk diskussion, som på det hela taget är negativ, men i alla fall av intresse.

Huvudsakligen har man diskuterat frågan om de skandinaviska länderna borde eller icke borde sammansluta sig till ett förbund för försvar av sin neutralitet. Man har då kommit till den nära till hands liggande slutsatsen, att detta skulle betyda visserligen ett tillskott i styrka men också ett tillskott i gränser som skola försvaras och i tänkta fiender och konfliktanledningar. Och då blir genast saken svår och oöverkomlig. Samtidigt kan man icke komma ifrån, att de skandinaviska staterna ha ett gemensamt öde, och att det är opraktiskt att de alldeles oberoende av varandra laborera med sina problem. Man går till och med därhän att förklara, att Danmarks nedläggande av sina erkänt otillräckliga och odugliga vapen, förändrar de övriga staternas militärpolitiska läge. Så vet man inte vad man egentligen vill. Man önskar icke släppa tanken på skandinavisk samverkan men man törs heller icke göra något för att förverkliga den.

Det kan heller icke bli något av med en sådan diskussion så länge den rör sig med otidsenliga begrepp som neutralitetsförsvar. Det må vara glädjande eller sorgligt, alltefter åskådningar, men neutralitetsbegreppet håller på att falla sönder. Solidaritetsbegreppet kommer upp i dess ställe. Se nu, för att ta det allra sista exemplet, vilken vändning underhandlingarna mellan Amerika och England tagit! Vilken är den sista kommuniken därifrån? Icke att de båda staterna lova att hålla sig neutrala i konflikter som röra den andra parten. Nej, den att man lovar intaga en bestämd hållning mot angripare i ett krig. Amerika har lovat att icke sälja livsmedel, ammunition eller råämnen av något slag till den förande part som den erkänt som angriparen, den vållande. Därmed är neutraliteten uppgiven och solidariteten förklarad med den överfallne mot fredsbrytaren.

Om de skandinaviska staterna såsom medlemmar av Nationernas förbund på samma sätt gå in för att ställa sig på den överfallnes sida i en konflikt, antingen genom att hjälpa den överfallne enligt det nu aktuella förslaget om finansiell hjälp åt en hotad eller angripen stat eller genom bojkott mot angripare, så ha de ju uppgivit neutraliteten och kunna ej ingå ett neutralitetsförbund.

Lika otidsenligt som neutralitetsbegreppet är försvarsbegreppet. När den radikala dr Lis Jacobsen i Danmark tar avstånd från sitt parti i dess avrustningspolitik med ett tal som naturligtvis blivit mycket citerat, så är det typiskt att hon laborerar med föreställningar som icke ha någon motsvarighet i verkligheten. Hon talar om att folket behöver visshet om att ha »kämpat för fäderneslandet». Hon talar om det förfärliga för Danmark i att erövras av fiender utan att »någon fått lyfta en hand till försvar». Det är precis som om man skulle slåss med lyftad hand och som om det skulle gå att kämpa för landet. Om dr Jacobsen hölle reda på resultaten av de senaste luftmanövrerna över London och Paris till exempel, så skulle hon veta att icke ens Europas starkaste militärmakt Frankrike blev i tillfälle att kämpa för sitt försvar och lyfta en hand mot fienden. Ty fienden kom och försvann oskadd efter att under en timme ha markerat bombnedslag, tillräckliga att ödelägga hela Paris. Sådan är situationen. Danmark och fru Jacobsen komma säkerligen icke om de genom att behålla sin militär, ge en fiende folkrättsliga möjligheter till angrepp, att leva över detta för att glädja sig åt att de i alla fall kämpade även om det var förgäves. Den alldeles riktiga trängtan efter att få visa heroism, får söka sig andra utlopp än militära.

En liten lustig detalj inför den tidning i diskussionen som talar om anhängarna av den isolerade avrustningen så att man frestas tro att det är i s o l e r i n g e n de hålla på framför allt, och att de därför äro emot på en solidarisk politik. I själva verket är det vår uppfattning, ifall vi nu få anses vara representativa för avrustningsivrarna, att isolerad avrustning är en oriktig och vilseledande term, ehuru den nu blivit den som man av bekvämlighetsskäl begagnar sig av.

Tanken på avrustning är universell, och på dess förverkligande arbeta Nationernas förbunds stater gemensamt. Somliga stater äro i det läge, att där föreligger för dem en möjlighet att individuellt arbeta på denna frågas lösning. Det finns grupper i alla länder som anse att det icke är nog med det gemensamma arbetet, utan att arbetet bör inriktas också på att få bort den egna krigsberedskapen. Men var och en av dessa grupper mena att arbetet för det egna landets avrustning är ett led i arbetet på internationell avrustning. I stället för isolerad avrustning skulle man alltså säga internationell avrustning via det egna landet, men det är inte så lätt och enkelt att säga.

Om de avrustningsvilliga grupperna inom de Skandinaviska länderna uppträdde gemensamt och helst segrade gemensamt, så skulle detta naturligtvis bara vara en fördel. För ett sådant samarbete stå inga svårigheter i vägen i form av olikheter i politisk situation, försvarsmöjligheter och fiender. I arbetet för freden ha de endast en gemensam fiende, kriget. Där kunna de endast stärka och stödja varandra utan att oroas av spörsmålet vem som offrar mest, då han går in för solidaritet. Frågan är icke avgjord av den nuvarande diskussionen. Den kommer upp igen.

Devinez.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur.

Redaktion: förf. Bertil Almqvist, fil. kand Leif Björk, fil. stud. Mauritz Konow, förf. Karin Boye, amanuens Alf Johansson.

Utkommer med 12 nummer per år. — Prenumerationsavg. för helt år kr. 3, för halvår 1:50. Lösnummer 25 öre.
Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.
Postgirokonto 2873.

Ljuskväll i höstmörkret

Medborgarskolan på Fogelstad blir mer och mer ett centrum som drar folk till sig. Den behöver snart inte mera upprop, kallelser, annonser, folk tar sig dit ändå. Plötsligt, en regnig lördagsmiddag i oktober under det höstkursen i lugn och ro pågår, har den studerande och arbetande gruppen svällt ut till ett 50-tal.

Många vänner och f. d. elever hade gång på gång bett att få komma och hälsa på. De ville inte vänta till pingst. Då tog rektor och samlade hop dem till en weekend i oktober. Festsalen på vinden eldades upp, de stora älgstekarna kommo i grytan, ljus i stakarna och höstblommor i kopparkrukorna. Faust repeterades av de två främsta välläsarna, en av dem tog både Margareta och Mefistofeles, den andra Faust själv. På det sättet blev det en Goetheafton med föredrag av rektor, bilder från Weimar och så Faust. Till avslutning en ljusfest i Stora huset.

Söndagen var en mild och fullkomlig höstdag, lämpad för uteliv, regnet och mörkret började lagom till föredraget om Nationernas förbunds historia.

På kvällen hade Komtemättas pampar sammanträde hos pensionerade lärarinnan Justina. Alla Fogelstadsförbundare veta vad det vill säga, men denna gång sysslade de välkända gestalterna agronomen, sjuksköterskan och krykoherden med att repetera Shakespeare, och det är något nytt, en följd av författarinnans till E n o v ä l k o m m e n vittra inflytande.

Den nystartade Fogelstadsklubben i Katrineholm var med bland gästerna, full av eld, ungdom, liv och entusiasm. Den är inte gammal, men har redan börjat sätta sina spår i Katrineholms själsliv.

Det är förunderligt vad en liten grupp kan göra mycket, när den har klämt på det. Vi stockholmare reste hem, andrande var vi månde finna dess make.

Devinez.

Vi har funnit denna lilla märkliga annons i en daglig tidning.

F. d. Kanonfirman Krupp i Essen

har antagit A.-B. Affärssystem, Stockholm, till generalagenter i Sverige för sina nya moderna Krupp-Kassaregister. Katalog och offerter sändas gratis.

(Annons.)

När skall vi få se Bofors annonsera om kastruller och plogbillar?

S. R. B.

Avelstjurar till salu från Ekereds reaktionsfria välkända Hallandsstam. Stamtjuren länets högst poängterade. Sundaste betingelser för uppfödningen: Härdiga, kraftiga, godlynta djur. Kvigkalvar på beställning.

EKERED PR KALLERED.

Overallen och släpet

Förr i världen måste mammorna vid höstterminens början släppa ner sina skolflickors klänningar. De hade vuxit, de hade kommit i en högre klass och fordrade detta tecken på sin nya värdighet.

I år få mammorna själva genomgå denna procedur. De måste syna sina klänningar och säga: gudskelov att här fanns något att släppa ner.

Detta gäller icke de fina damerna naturligtvis. De kunna förnya sig från topp till tå, från skönhetsbegrepp till livsåskådning, när ett nytt mod kommer. Det gäller däremot alla de andra, de små, de många, dessa som förut om åren brukat göra fållarna på sina kläder bredare för att dymedels följa med modet...

Tyvärr är det besvärligare att skarva än att lägga upp, men den saken måste ordnas. Ty nu kan man plötsligt inte längre förekomma i korta kjolar. Den som går i sina gamla kläder från i fjor, riskerar att bli utskrattad, så snabbt och känsligt ställer ögat om sig efter nya ideal. Och man ser plötsligt, att det var löjligt med gamla kvinnor i knäkorta kjolar och feta ben.

När Mac Donald på journalistlunchen i Geneve talade om Paneuropa sade han: det kommer lika oemotståndligt som de korta kjolarna. En rysning måste ha genomfarit varje paneuropé som var en smula mer initierad i klädfrågan än den oskyldige Mac Donald.

Det är ingen tvekan om att här finnes ett visst samband mellan de långa kjolarna och en allmän reaktion, en avmattning i den ystert framstormande kvinnliga frihetsrörelsen. Man har löpt linan ut i vad angår yttre tecken på frihet. — Den inre ska vi tala tyst om. Nu kan den så kallade moderna kvinnan icke ha kortare kjolar, friare språk och fasoner, starkare cocktails och djupare förakt för det gamla kvinnoidealet. Men efter som modet alltid måste vara i rörelse, eftersom den mondäna kvinnan hon för vilken modet göres, alltid måste ha nya roller och nya skepnader att uppträda i, så får man gå tillbaks, det är också en rörelse. Tillbaks till midjan och barmen, till lockarna, hårnålarna och släpen. Skall detta också bebaks till saft och vatten för cocktails, till praliner i stället för cigaretter, till blygsamhet, handarbeten, lydnad, gudsfruktan och sedighet? Det vet man ännu icke. Bernhard Shaw yttrade nyligen i ett föredrag att ingen epok i världen varit så starkt sexuellt betonad som den victorianska, då kvinnan någon gång vid en häftig och oförvägen rörelse lät ana ett brus av skära sidenunderkjolar ovanför ankeln. Skola modedamerna finna med sin fördel förenligt att återgå till dessa urgamla knep igen, i förlitande på att mannen skall finna dem lika förtjusande som förr?

Det kommer att bli verkligt spännande att se vad vändning modet skall ta under de närmaste par åren. Lyxmodet må bli så victorianskt och förföriskt det vill, den allvarliga frågan är om smaken skall gå ut över de verkliga praktiska vinster som kvinnorna gjort under de sista tio åren med de lätta, fria och bekvämma kläderna. Frågan är om modet skall gå ut över arbetsdräkten, sportdräkten, rörelsefriheten, hygienen, hälsan? Nog vore det ironiskt om kvinnan skulle så lätt snärjas i sina egna fåfänglighets garn.

I Italien som har ett eget fascistiskt kvinnomod, är man redan framme vid de fram och bak släpande kjolarna, som så sysselsätta kvinnorna, att de icke hinna i något avseende konkurrera med mannen. Det är motsvarigheten till bajonettstriden som Mussolini prompt vill ha tillbaka. Man har dock svårt att tro att diktaturen, släpen och bajonettstriden är annat än en tillfällig fas i Italiens historia, ett hack i kurvan som kommer att tas igen med nya språng framåt.

Låt oss hoppas att så är det överallt. De överdrifter som varit i fråga om moder och fasoner, slå kanske tillbaks i en ny överdrift den vi nu genomgå. Men när jämvikten åt uppnådd igen, komma vi att inregistrera såsom beständig en vinst i rörelsefrihet och hygien. Släpet är en episod, overallen ett evighetsvärde.

Devinez.

—

Behörighetslagen i funktion!

Lika lön inom centralinstitutet

Det är en uppenbar kränkning av rättsbegreppet, när lagar och förordningar, som vila på moraliska grunder, utan vidare sättas ur funktion. Men kan det icke sägas vara ännu sämre ställt, när varken myndighet eller allmänhet reagera inför en dylik rättskränkning. Det skapas en begreppsförvirring utan like, som i sista hand leder till att man känner sig påfordrad att med glädje och tacksamhet anteckna, när lag och förordning enstaka gånger tillämpas.

Det är behörighetslagen som åsyftas. Vi ha upprepade gånger spikat fast, när denna lag förbigåtts som hade den aldrig kommit till. Det förunnas oss nu att få relatera ett fall, då den verkligen åberopats, troligen därför att det skulle vara alltför grovt att kringgå den. En Brasklapp har tillfogats, men vad annat kan man vänta. I varje fall inte ett öppet och ärligt erkännande av lagens moraliska eixstensberättigande. Man får nöja sig med betydligt mindre.

Frågan gäller Gymnastiska centralinstitutet som för närvarande befinner sig i stöpsleven.

Den kritik, som riktats mot den utbildning som meddelas av vårt nuvarande gymnastiska centralinstitut hänför sig huvudsakligen till den bristande vetenskapliga inriktningen av utbildningen och de torftiga yttre förhållanden under vilka institutet haft att arbeta ifråga om lokaler, undervisningsmaterial och lärarkrafternas organisation, vilket allt givetvis återverkat på arbetsresultatet.

Resultatet av den fjärde utredningen, utförd av 1927 års sakkunniga, har för något år sedan slutförts och befinner sig i och för yttrande hos alla de myndigheter vilka ha att taga ställning till detta organisationsförslag.

En ny åtgärd syftande till en bättre och mera vetenskapligt lagd undervisning för utbildande av sjukgymnaster har i dagarna vidtagits, då Kungl. Majst även utsett tvenne sjukgymnastiksakkunniga för utarbetandet av ett nytt förslag i denna riktning. De sakkunniga blevo professorerna Haglund och Hedrén.

Utan att givetvis hava något att invända emot de sakkunnigas kompetens på området har det från gymnasthåll beklagats att icke dessutom en representant för frisk- och sjukgymnastiken blivit kallad. Erfarenheter och synpunkter jämväl härifrån äro givetvis i hög grad värda sitt beaktande.

Vad omorganisationen av vår friskgymnastik beträffar har yttrande däröver endast inkommit från statskontoret, som har att yttra sig över de ekonomiska beräkningarna. Statskontorets yttrande går i en för kvinnorna mycket glädjande riktning och med anledning därav vilja vi framlägga några i och för sig måhända betydelselösa detaljer men som principiellt kunna få stor betydelse och räckvidd.

Enligt sakkunnigas huvudförslag skulle såväl manliga som kvinnliga lärare efter omorganisationen hänföras till samma lönegrad nämligen B:26. En logisk kullerbytta tycks emellertid i sista stund ha gjorts av de manliga ledamöterna, enär de till kommitténs förslag fogade kostnadsberäkningar gående ut på ännu en löneplacering, naturligtvis med kvinnorna i en lägre lönegrad. Detta med den motiveringen att problemet om likställigheten mellan män och kvinnors löner ännu icke blivit slutgiltigt löst. Kostnadsberäkningen gällde för de manliga lärarna B: 26 och för de kvinnliga B: 22.

Den kvinnliga ledamoten av kommittén gymnastikdirektör Louise von Bahr reserverade sig häremot och förklarade sig absolut icke kunna gå med på ett sådant tillvägagångssätt. Det kunde nämligen icke upptagas som annat än ett alternativt förslag, vilket hennes manliga kolleger av någon dunkel anledning dock ville bestrida.

Naturligtvis har det visat sig, att fröken von Bahr bedömde situationen fullt riktigt. Det framgår av att statskontoret i sitt yttrande bland annat framhåller följande: Ifråga om manliga och kvinnliga lärares löner har av sakkunniga framlagts tvenne alternativa förslag avsende i ena fallet samma lönegrad nämligen B:26, i andra fallet B:22 för de kvinnliga lärarna och B:24 för de manliga.

Med hänvisning till behörighetslagen anser sig statskontoret emellertid icke kunna gå med på en löneplacering efter det sistnämnda förslaget, utan anser att skäl tala för samma lönegrad för såväl kvinnliga som manliga lärare med enahanda kompetens och undervisningskyldighet. Man föreslår sålunda B:24 för samtliga. En kompromiss alltså.

Trots allt är det nog så att skäl tala för en lika löneplacering även efter juridiska grunder, ehuru man på sina håll tycks ha mycket svårt att sätta sig in i detta förhållande. Men detta är endast följden av allt det trassel som rått på flera håll med avseende på mäns och kvinnors löneplacering. Detta har medfört en begreppsförvirring och ett osäkerhetstillstånd även hos dem som icke direkt berörts därav. Rent och klart och tydligt vill man under inga omständigheter säga ifrån, att här bör enligt alla juridiska och moraliska grunder råda likställighet. — Nej, kramp-aktiga försök måste göras att i det sista svänga sig undan behörighetslagen och när detta icke lyckas, måste man ju giva sig nödd och tvungen.

Det är faktiskt så, att man är tacksam för att statskontoret yttrat sig lagenligt.

Tidevarvet kostar för sista kvartalet endast Kronor 1,50. Vårt postgironummer är 1544.

Ack, om hon hetat Kalle!

— Vad människorna måtte blivit underliga under de år jag varit borta. Här har jag nu legat dammig och eländig 40 år på min vind och ingen har bekymrat sig det bittersta om mig. Men en dag blir jag dragen fram i ljuset och det upptäcks, att jag är praktfull och fager att skåda. De många åren har farit varligt fram med mig, mina färger äro granna och mina linjer utsökta. I mitt ena hörn står några krummelurer och de lär betyda att jag är gjord av Höckert.

För säkerhets skull får jag ett bestyrkande granskningsintyg av en sakkunnig docent att jag är äkta. Jag visar en ny och hittills okänd sida av Höckert står det i mitt betyg och den kompletterar på ett utmärkt sätt den bild som människorna ha av den store mästarens konstnärskap. Försedd med Höckerts små krummelurer och docentens intyg är jag värd 30,000 kr. Kanhända mer, man kan aldrig veta, hur det går på auktionen.

Så låter det första dagen efter min upptäckt.

Men föränderliga äro människorna och andra dagen låter det så här:

Jag är själv sprucken i färgerna men egendomligt nog äro Höckerts krummelurer hela och fina. Min kjolbredd är också litet besynnerlig. Ränderna äro för breda, sådana hade man inte i Rättvik, när jag skulle levat där. Och jag är ingenting annat än en gammal känd kulla uppe i Rättvik, då hon ännu var ung och fager. Hon har känt igen mig.

Alltså: Höckert har inte målat mig.

Men vem i allan dar har då gjort det? Det måste man veta innan jag kan sägas vara vacker och värd mitt pris. Naturligtvis är jag gjord av mästarhand, ty ingen annan sägs det kan ha skapat ett så fullödigt och moget konstverk som jag är. Måhända en akademielev. Akademielever målade nämligen kullor i slutet av 1800-talet.

Kanske jag är av en mästerlig akademielev. Och värd åtminstone 20,000. Det kan ingen hjälpa. Av en mästare är jag i alla fall skapad.

Så kommer den tredje dagen och då säger människorna:

Jag lever alldeles bestämt ännu uppe i Dalarna, och jag har aldrig blivit målad av Höckert. Däremot har jag stått modell åt tolv elever vid Konstakademien och allesammans voro kvinnor. Jag var anställd vid Nordiska museet, det ser man av ränderna på min kjol.

Milde himmel! — Jag är en oäkting av en liten kvinnlig akademielev som troligen hette Anna Nordlander.

Nu kanske jag inte blir värd nånting.

Först är jag en ny sida av Höckert som kostar 30,000, sedan dalar jag till ett konstverk av rang av en oupptäckt mästare. Men när mästaren misstänkes heta Anna Nordlander, så blir jag bara en skickligt utförd imitation. För vad annat menar man när man påstår, att »Nordlander i sin konst slående påminde om Höckert och hon hade med långt driven skicklighet tillägnat sig förebildens teknik och konstnärliga uttrycksmedel.»

Jag förstår förstås inte, hur man kan imitera en sida som inte tycks finnas. Men nu åker jag väl upp på vind igen, för ingen vill väl ha mig. Åtminstone inte om man fortsätter att debattera mig några dagar till.

Kunde hon inte ha hetat Kalle!

Kullan.

—

Vår Hygien

Ett vackert och välvårdat hår väcker alltid beundran.

AMAFLOR
Henna
Champonerings
Pulver

gör håret friskt, glansigt och livfullt skiftande samt ger det en säregen charm.

För såväl ljust som mörkt hår i paket à 35 öre.

Vetenskapsmän och förbrukare hava fastslagit:

KOLYNOS
tandcream

kan ej överträffas

Bakteriedödande — Renande — Välsmakande.

Pris Kr. 1,25 pr tub

AMAFLOR
hudcream

är under alla förhållanden **den bästa** och ändå **den billigaste**

SKYDDAR HYN

Fet — för bruk om natten.
Icke fet — för bruk om dagen.

I glasburkar à Kr. 1:50 och i tuber à Kr. 1:—.

Tillsätt Edert badvatten med

AMAFLOR
Badsalt

och Ni har dubbel nytta och njutning av badet, ty alla porer renas då mer effektivt än genom ihärdig borstning.

I glasflaskor à Kr. 3:25, 5:50, 9:— och 17:—.

Mot all transpiration användes

SUDORANT

Special-puder

använt och erkänt sedan mer än 30 år.

Borttager genast efter inpudringen all oangenäm lukt från armhålor och fötter. Sammandrager svettkörtlarnas mynningar så att avdunstningen blir normal och befordrar på så sätt det allmänna välbefinnandet.

I påsar à 40 öre och **askar** à Kr. 1:—.

AKTIEBOLAGET AMANTI.
Stockholm I.

Otto v. Zweigbergk:

SVENSK POLITIK

1905-1929

Pris 11:50

I dag i bokhandeln

BONNIERS

ABORRAR PÅ NOTEN

Inledningen till Elin Wägners nya bok "Svalorna flyga högt"

En man från Gammalrödja socken i Småland för till Kanada och lämnade kvar sin trolovade brud Maria.

Han var borta i tjugufem år, men förra året kom han tillbaka.

Medan han var borta rann händelsernas flod helt stilla. Maria satt där hon blivit kvarlämnad, henne hände till synes ingenting. Men när mannen kom hem, förvandlades flodådrans jämna lopp, blev stritt och snabbt, fullt av virvlar och brott, skum och sorl. Här uppstod en historia.

När börjar en historia?

Den har ingen början.

Den ingår i en större historia som likt jordklotet är utan skarv, som likt Kristi livklädnad inga sömmar har utan är vävd i ett stycke uppifrån och alltigenom. Den långa historia som är sammanvävd av människoöden har dock ögonblick som skilja ut sig från andra. Det finns ögonblick som äro laddande och andra som äro explosiva, ögonblick då ett frö lägges ned, då en sådd kommer upp eller en skörd bärgas in. Berättaren av en historia måste välja ett av dem till att ta upp lyssnaren i sin båt.

Vi börja alltså med det ögonblick, då Maria flög över postmästarens manshöga plank.

Postmästaren var en enslig pensionerad herre, bördig från Växjö. Han bebodde på gamla dar en liten villa med en stor trädgård som gränsade till Gammalrödja kyrkskola. Där hade han planterat många utsökta träd för att få njuta fruktens sötma och avkastning. Men skolbarn, kråkor och sparvar äro fördärvliga varelser. De äro på en gång finsmakare och kommunister. Såsom finsmakare utse de sig snabbt den bästa frukten, såsom kommunister anse de den för sin. Det hade icke postmästaren beräknat, ty han var van vid statens tjänstemän. Hans ålders dar kom att präglas av den strid han förde med detta utskum om frukten av sin jord och sin möda. För fåglarnas räkning uppfödde han kattor som togo huvudsakligast småfåglar vilka leva av larver och äro till så stor nytta i trädgårdar. Då hängde han ut glasbitar och fågelskrämmor, ja bredde ut nät över bigarrådrätdens kronor. Mot skolbarnen reste han ett högt plank som han spikbeslog.

Den första som kom över planket var Maria.

På den tiden då det hände, var det en särskild form av råhet som gick epidemiskt, den nämligen att skrämma och kränka ensamma lärarinnor i skolhus. Sedan anspråken på bildning stigit, fingo småskolelärarinnorna icke längre flytta från by till by med sin lärdom. Därför byggde kommunerna i stället småskolor mittemellan byarna, och där sutto nu lärarinnorna genom hela livet. Deras nerver pressades av ensamheten som de befolkade med faror. Det behövdes inte mera än att ett enstaka dåd mot en kamrat blev känt genom tidningarna, så väcktes oron hos dem alla. Den steg under de långa vinternätterna, den blev kronisk. De upplevde som hallucinationer många inbrott, hörde filar raspa och rutor klinga, hörde steg och drömde onda drömmar.

Denna rädsla drog till sig som magneten järnet dem av vågarnas folk som finna nöje i att tortera och skrämma, därför att de icke ha några andra förströelser. Vad skall man finna på i kväll? Å racksingen, man kan alltid skrämma en lärarinna.

Jämförde man Gammalrödja kyrkskolas läge med andra skolors i samma distrikt, så måste man medge att den låg i civilisationens brännpunkt. Lärarinnan där hade heller aldrig förr varit rädd, men ett tu tre fann hon att hon var hotad till liv och ära. Det var henne ingen trygghet att stora landsvägen strök förbi, ty den var ju bekväm för luffare. Det var henne ingen trygghet att ha kyrkan mittemot på andra sidan vägen, ty den var obebodd, så när som på svalorna. Postmästaren bakom sitt plank tänkte ju bara på att skydda sig själv och sina bär. Allra minst frågade han efter vad som hände de elaka ungarnas lärarinna. Närmaste bondgård låg sju minuters väg söder ut och lika långt var det till handelsboden vid korsvägen. En höst termin stadde sig därför lärarinnan till sällskap och skydd en av sina forna elever som piga. Det var ett främlingsbarn, som nu då fostermodern dött, stod ensam och övergiven i världen vid aderton års ålder. Hon var en liten en med hög panna, svart hår med bågigt hårfäste och stora bevekande gråblå ögon som kunde fyllas med tårar bara någon talte vänligt till henne. Hon var naturligtvis den sista lärarinnan kunde vänta sig någon hjälp av, därest verklig fara vore på färde. Mot den fara som närmast hotade lärarinnan, nämligen ensamhetens ångest, den kunde hon besvärja. För den ungas skull måste den äldre lägga band på sin oro och blev så lugnare. Om kvällarna bedrev hon studier. Maria läste igenom alla lärarinnans böcker och övade sin stil och stavning, till dess båda voro ungefär lika lärda. Flickans trygga barnasömn om natten insvepte deras gemensamma sovrum i ro.

Under påsklovet för lärarinnan på besök till sina syskon och lämnade den lilla tjänarinnan ensam i huset. Varken matmor eller tjänarinna fann något underligt eller orätt däri. Det var ju lärarinnor, som voro hotade, som voro rädda och icke kunde vara ensamma. Små pigor fingo finna sig.

Helga torsdagsnatt bröt sig en luffare in till Maria. Han hade kommit förbi tidigare på dagen, begärt vatten, åsett lärarinnans avfärd och farväl till Maria. Flickan sov så djupt att hon icke vaknade, då han bröt upp låset till ytterdörren. Hon väcktes först då han snubblade över vattensån i förstugan och svor till därvid. Hon rusade ur sängen och rev upp ett fönster, men innan hon hunnit upp i karmen var mannen inne i rummet.

Han röt åt henne att stanna, röt med en röst som var hes av landsvägarnas kyla, av brännvin och lusta. Inom loppet av en sekund fattade hon hela faran, och den drev upp inom henne en vilja och en kraft av övernaturliga mått. Hon kastade sig ut genom fönstret och för rakt ut i trädgården. Buren som på vingar av sin vilja att leva, flög hon över planket. Innan mannen fått fötterna i marken, var hon spårlöst försvunnen. Han letade henne överallt, ty han tänkte sig icke möjligheten att hon undkommit över planket. Själv gav hon icke från sig ett enda ljud, där hon låg på andra sidan, jordig, riven, förundrad och segerstolt. Nervchock hade hon ingen fått, ty de voro ej uppfunna då.

På långfredagens morgon granskade församlingen spåren efter nattens händelser. Man synade det sönderfilade låset, den kullvälta vattensån, fönstret som slog på sina gångjärn, flickans och mannens fotspår i skolträdgården. Prosten Springer rådgjorde med baronerna Mustcamp från Askenäs och sände så bud efter lärarinnans piga. De trodde icke på ryktet att hon blivit överfallen och räddat sig över postmästarens plank. Lika gärna kunde de tro ryktet att Kajsa Dommadag samma natt varit i Blåkulla. Flickan stod emellertid inför dem i prästakammaren med en svullen fot och förklarade att det var så. Hon hade postmästarens hushållerskan i sällskap, och denna kunde berätta hur flickan kommit krypande på jordiga knän och bultat på i mörka natten, klädd endast i linne och nattröja. Prosten Springer kände Maria som ett sedigt läsbarn och trodde henne. Men herrarna Mustcamp voro fortfarande misstrogna. Efter tjänstens slut begåvo de sig till postmästaren och synade spåren av flickans fall i den mjuka myllan under planket.

— Se här, sade postmästaren vred, hon har knäckt tre vackra grenar på mitt bästa kejsaräppleträd. Det anser jag socknen bör ersätta. Gamle baron begrundade plankets höjd och flickans litenhet tillsammans med sin son. Dessa svenska adelsmän av engelskt ursprung voro av en rörlig, mild och främmande typ. De voro de sista herremännen i socknen, alla de andra gamla släkterna hade längesen försvunnit och deras säterier styckats ut till bondgårdar.

— Det är ingen konst att vara den främste, då man är ensam, brukade den gamle baron Mustcamp säga ironiskt. Det hindrade honom icke att hålla denna ställning med mycken värdighet och ett starkt mänskligt intresse för sockenborna.

— När man ser det här, sade han med sin låga milda röst, så kunde man tro att kvinnorna anser sin kroppsliga okränktheet mycket dyrbar. Så pass att de kan göra underverk för att bevara den.

— Ja visst, sade unge baron och tänkte på sin mor, sina systrar, sin sköna fästmö.

Fadern stod och såg rakt framför sig. Hans svarta ögon förlorade sig i ett obestämt fjärran. Därpå tillade han lugnt och bestämt. — Men det är ju inte alls så.

Dagen därpå fick han ett slaganfall som berövade honom talförmågan. Så blev dessa visdomsord de sista sonen mindes av fadern. Detta gav dem en vikt och understrykning de annars alls icke skulle ha fått. Ja, de kommo att bestämma inriktning och förväntan vid hans giftermål och hans uppförande under äktenskapet, sedan också friherrinnans. Luffarens dåd och Marias underverk blevo på så sätt mycket ödesdigra för honom. »Men det är ju inte alls så.»

Också för Maria blev denna historia ödesdiger. Som minne fick hon dragas med en livslång hälta, och denna hälta, så svag den var, hjälpte människor på ett fatalt sätt att minnas historien från Helga torsdagsnatten. Den lilla flickan förlorade det enda skydd hon haft, sin obemärkthet. Hon hade hittills varit så ringa, så blyg och tyst, att inga spårhundar nosat upp henne. Nu hade de fått väderkorn. **Hon** väckte föreställningar om jakt, om nakenhet, om kyskhet som försvarade sig så tappert att den var värd att taga.

På påskaftons kväll, när eldarna brunnit ut, drev en ungdomsskara bort till skolhuset, det var liksom en självfallen sak.

— Kom ut och hoppa, Maria! skrek pojkarna.

— Kom ut och visa oss hur du bar dig åt, då du flög över postmästarens plank!

Gamle baronen, ledd av sitt sinne för det groteska, hade tilldelat Maria under påsklovet som sällskap och skydd soldathustrun Kajsa Mård, en ful, gleshårig och småskäggig kvinna. Hon kallades Kajsa Dommadag, därför att hon gärna kom med dunkla varningar rörande de gårdar som kunde vänta dödsfall under året. Sin farliga kunskap fick hon genom att gå årsgång runt tre kyrkor julanatt, sades det. Folk skydde henne mest, men stundom drogos de till hennes hemliga visdom.

— Bättre skydd kan flickan inte få, sade den gamle baronen och skrattade gott. Det var hans sista skämt i livet.

Maria var ungefär lika rädd för Kajsa som för luffaren, men det vågade hon ju icke säga den höge herrn. När pojkarna började skria och vänsas utanför skolhuset, fann hon det dock rådligast att väcka sin skyddsvakt.

— Lätt di va, di trottna väl opp, sade Kajsa vresigt.

Men pojkarna tröttnade inte.

— Äss du inte ger dig ut och hoppa, så tror vi att alltihop om luffaren är påfund! skrek en röst.

— Det begriper I väl att hon höll sig väl med luffaren först! skrek en annan för att bjuda över i kvickhet.

— Kommer du inte ut, så kommer vi till dig! skrek en tredje och bultade på porten.

— Nu bryter de sig in, de med, väste Maria i örat på Kajsa.

— Å, de gör så racksingen heller!

— Mänska, höre hon inte! Stig upp, Kajsa, och spå död på dem! skrek Maria till med plötsligt uppflammande vildhet.

Kajsa gav Maria en blick full av förakt. Tosen trodde att man snöt en dödsdom ur näsan när som helst utan tillbehör och ceremonier. Hon hade inte begrepp om vilka förberedelser som skulle till för att gå årsgång eller vilka syner som då uppenbarades. Hade hon sett pojkrackarnas död julanatt, så hade hon, och då dogo de. Men hade hon inte, så kunde hon inte gäckas med sin visdom och slänga ut dödsdomar genom fönstret som man häller fotogen på myror.

Slutligen blevo pojkarna så hotande, att Kajsa måste stiga fram och hota dem, väl icke med döden men med baronen och prosten och skolrådet.

— Nej, se Kajsa Dommadag, är ni inte i Blåkulla hos puken? skrålade pojkarna. Flytt er och låt oss få hälsa på Maria. Eller håller ni på och lär ut era konster åt na?

Villrådig betraktade Kajsa den vilda skaran. Nu hade hon ingen annan utväg än att följa Marias råd och skrämma den med döden. — En av er är märkt att följa med i år, dundrade hon. Jag känner igen dig! Pojkarna skrattade, ty med så många supar i kroppen räddes de ej döden.

— Jag ska märka er igen, så får vi sällskap, ropade Sven på Nabben och slängde in en handfull småsten genom fönstret. Kvinnorna vajde och skuren av stenar flög rakt in i lärarinnans spegel. Kajsa bannade bakom fönsterposten och nedkallade all slags hämnd över Sven på Nabben för denna olycksgärning. Maria grät bakom hennes rygg. Men när nu nöden var störst, nalkades den utsedde räddaren i ilande fart på sin nya cykel.

Det var Daniel, Skördas pojk, som tjänte dräng på herregården. Han hade blivit ledig först nu, sedan han skjutsat doktorn tillbaka till staden efter hans fåfänga besök hos gamle baron.

Daniel gick där på stallgården, ännu klädd i sitt blåa livré med med silverknappar. Han grunnade på vad han skulle ta sig till i sin ensamhet och sjöng:

Får jag abborrar på noten i kväll,
det tror jag det,
tar jag Karin, men annars ej,
det tror jag det.

Av aborrar hörs intet ljud;
det tror jag det.
Lilla Anna, du blir min brud,
det tror jag det.

Då fick han höra sina stallbröders skrän på långt håll, kastade sig på cykeln och ilade bort till skolan.

Han stod ännu utanför den ring av fylla, grymhet och lusta

(Forts. å sid. 5.)

Svenska Damkläder

KAPPAFFÄR och FABRIK

Hornsgatan 37 Stockholm

KALASIRIS

grossessgördel patenterad i alla kulturstater, en i hygieniskt avseende oöverträffad maggördel.

Största resultat vid försänkning av underlivsorgan, bråk, vandrande njure o. magsänkning. Arbetas helt utan gummi, sitter därför orubbligt fast, och ger god hållning och stöd. Rekommenderas av de främsta läkarauktoriteter.

Prospekt och upplysningar

Kalasiris

Birger Jarlsgat. 108 — Tel. 804 71
STOCKHOLM

Telefon: "Instrument-Kifa"

Sköljkannor
Maggördlar
Grossessgördlar
Åderbräcksstrumpor
m. m., m. m.

KIFA
KUNGL. HOVLEVERANTÖR

31 Regeringsgatan 31

RETRÄTTEN

En trupp soldater återvändande från eldlinjen.

Den som en gång sett denna syn glömmer den aldrig.

De äro askan efter en eld som flammat under en kort, övermänsklig ansträngning, de äro brännmärkta, omstämplade. De ha fått nya drag, ett nytt uttryck, nya ögon. En värld skiljer dem från människorna vid vägkanten. Män med hållning, prydlighet och vaket intresse, lunka nu likgiltigt fram i trasor, smuts och stank. Vad skulle man säga ifall folket vid vägkanten, dessa som icke varit ute, högt anmärkte på truppens vanvårdade yttre, dåliga hållning och slöhet? Vad skulle man säga om de jublade över dess nederlag? kritiserade den, spottade på den?

De som skadeglatt konstatera bolsejvismens misslyckande och räkna timmarna till dess fall, likna dem som från vägkanten håna soldaterna som slagna komma tillbaks ur striden.

Vi syfta icke här på medlemmarna av det svenska kommunistiska partiet, ty de ha icke varit i eldlinjen. De ha upplösts redan innan de kommit dit, medan de ännu voro sysselsatta med förberedelserna. Det är det förödmjukande i situationen och dess tagg är den, att det är Kominterns vanvettiga taktik, som fördärvat den svenska sektionen, sprängt dess leder och reducerat den till en för långa tider framåt betydelse lös grupp. Den historien kunde förtjäna sitt eget kapitel Man skulle ju kunna erinra om att övertygelsen om rättmätigheten i uppgivande av den enskildes vilja och liv och åsidosättande av alla moraliska begrepp, där det gäller krig med en fientlig klass, icke är väsensskild från vår gällande övertygelse att samma inställning är nödvändig när det gäller krig med ett fientligt folk, fast vi icke gärna vija erkänna likheten. Men det är icke de svenska kommunisterna som sysselsätta oss nu. Vi tänka på dem som komma tillbaks, efter att ha gjort ett av alla tiders mest storslagna och djärva försök, det att dana om Ryssland, dana om världen från grunden, dana om människorna själva och de villkor de leva i.

Vad har man velat göra? Vad var idealet? Jo, att förvandla människornas liv från att vara ett fullföljande av jagets karriär i oberoende av eller i motsats till omvärlden till att utgivas och uppgå i gemenskapen, i samhället, ett samhälle som tar allt men ger allt i stället.

Idealet har varit att med hård hand stryka bort alla privilegier och införa jämbördigheten, ta bort äganden, förvärvandet, tävlan, att skapa en stat som övertagit företagarens, familjens, själasörjarens, alla auktoriteters och småhärskares roller i samhället, ja övertagit även Guds roll, såsom den som äger allt, vet allt och beslutar allt.

I gengäld för alla de stimulantia som det nuvarande samhället ger, skulle då medborgaren få tryggheten, vissheten av att bli omhändertagen och få sin nödtorft i sjukdom och ålderdom. Framför allt få den nya stimulans och eggelse i livet som ligger i tjusningen att veta alla gränser borttagna, liksom alla frestelser till brott, missbruk, utsvettning. Den som ligger i uppgåendet i en högre enhet och i de obegränsade möjligheterna till att viga sin gärning och sitt liv i det allmännas tjänst.

Läsaren kanske vägrar att känna igen det kommunistiska idealet i denna beskrivning. Det ter sig för honom som våldsregim och terror, hänsynslöst privilegierande av ett parti och fri användning av åsiktsförtryck och terror för att hålla det vid makten. Konfiskering visserligen av privategendom, samlandet av makten i regeringens hand, men blott för övandet av en ny mannamän, despotism och förtryck. Det ter sig som maktfullkomlighet utan visdom, kännetecknad av en blandning av doktrinarism och huvudlöshet, men med en ådra av asiatiskt barbari och opålitlighet.

Vad som är sant och vad som är överdrift i den föreställning vi i de västerländska borgerliga staterna äga om bolsjevismen, kunna vi från Slussplan ej bedöma. Men vad vi se för våra ögon av dess sätt att leda Tredje internationalen gör oss benägna att betvivla ledningens förmåga att lösa även den stora inre uppgiften.

Emellertid ska vi komma ihåg att ingen kommunist påstår att förhållandena i Ryssland nu äro sådana som de skola bli i idealsamhället. Man lever nu i belägringstillstånd, i krigstillstånd, man är mitt uppe i striden för att förgöra det gamla och grunda det nya samhället. Proletariatets diktatur är nödvändig för att få tid och möjlighet att göra om samhället. Åsiktsförtryck och terror är nödvändiga för att hindra sabotering av verket och framför allt för att skapa den enhetliga miljö, i vilken det nya släktet kan växa upp utan risk för infektion av föreställningar och passioner som höra till den värld som går under.

Bolsjevismen vilar i själva verket på teorien om människans oinskränkta möjligheter till omdbildning, förvandling. Det är en våldsamt optimistisk tro, vi skola återkomma till dess vetenskapliga underlag i samband med en översikt av de nya psykologiska teorierna Behaviorismen och Bechterews Reflexologi.

Därför gällde det för de ledande bara att skaffa sig andrum och miljö att uppfostra det nya släktet, rikta om det efter nya ideal och göra det skickat för det nya kamratsamhället. Man ansåg det otänkbart att genomsyra det gamla samhället med de nya idealen. Man etablerade en yttersta dom och tände på den gamla jorden, den gamla himlen och vräkte ner alla getterna till helvetet. Här se vi också verkningarna av den uppfattning, i vilken annars stridande psykologiska skolor ena sig: fullvuxna människor är hopplösa, borgaren är hopplös alltså, endast under de första levnadsåren är människan bildbar, endast proletären har haft en barndom som skickar honom för det nya samhället.

Bolsjevismen är född ur otåligheten med folkens tålamod under sina härskare, deras tålamod i vardagens svett och vid krigets slaktbänk. Den är född av förtryck, martyrium, krig, nederlag, landsflykt, fångenskap.

Men mitt i sin reaktion mot det gamla samhället var man inficierad av dess metoder. Polisuppsikt, terror, våld, förtryck, det var man van vid. Man brukade allt detta i det nya idealets tjänst.

Äro fötterna och benen besvärliga,

så tala med vår Wizard-fotspecialist *Frök. Hudberg.* Låt hennne närmare visa Er och förklara för Er dels hur det lätta, *metallösa* Wizard-fotstödet och dels hur den *gummilösa*, tvätt- och stoppbara Wizard-åderbrächstrumpan verkar. Alla råd och upplysningar lämnas kostnadsfritt.

Tel. Norr 316 00.

Lagerfors

Kungsgatan 4, andra huset från Stureplan

Det skulle bara vara en övergångsform, en tröng, en blodig port in till himmelriket. Riktigt har en engelsk observatör, mrs Buxton, anmärkt att det borgerliga samhällets opposition uteslutande riktat sig mot kommunismens metoder och att man glömt det mål den gått in för. Likaså att denna opposition mot medlen skulle vara mera berättigad, om vi reagerat lika känsligt mot tsarregimens våldsmetoder, och mot terror och förtryck var de än förekomma.

De betydelsefulla novemberdagarna år 1917, då bolsjevikerna lyftes upp till den oinskränkta makten av ett frihetsberusat proletariat, voro extatiska ögonblick, under vilka allt syntes möjligt.

»Nya horisonter som historien aldrig skådat vidga sig framför Rysslands arbetare,» sade en av revolutionens ledare, Maria Spiridonova. »Alla tidigare arbetarrörelser ha blivit slagna. Men denna är internationell och därför omöjlig att besegra. Ingen kraft i världen kan släcka reovlutionens eld. Den gamla världen faller sönder, den nya begynner.»

I den tron kunde man i början lida allt, uträtta allt, försaka allt. Jämbördighet betydde i detta utarmade, desorganiserade Ryssland endast jämbördig fattigdom och svält, men man tog den med glädje.

I dag tolv år senare är det ej så.

Man vet nu att revolutionens eld kan falna och dö bort. Man vet att den gamla världen och den gamla människan är seg och svår att övervinna. Man vet att det i varje fall ej går med ukaser, exekutioner, blockadstrider och blod på gatorna.

Anhängarna av den materialistiska världsåskådningen förklara att de se sin tes bekräftad. Det är de materiella villkoren som skapa människan. Det är blockaden, missväxten, den därmed följande hungern och kylan, trångboddheten, sjukdomarna som knäckt revolutionen. På det sättet räddar man teorien åt sig, till den tröst det nu kan vara.

För oss andra är problemet mera invecklat. Vi måste ju fråga oss om inte själva misslyckandet pekar på en brist i teorien. Statens maktfullkomlighet, staten såsom den allt ägande och allt givande, förutsätter fattiga syndiga människors maktfullkomlighet. Det ser ut som om kött och blod icke kunde bära detta. Vidare visar det sig att alla slags temporära avvikelser från idealen, ehuru gjorda i idealens tjänst, icke kunna begås ostraffat. Man kan, som Balabanoff uttrycker det, icke hålla isär tillfälliga kompromisser, från verkliga förnekelser av idealen.

Vi se också hur ledningen av Sovjets öden förvandlats, fast det nominellt är samma regering som suttit i tolv år. Icke blott det att de första ledarna, fostrade i martyriets skola, gått undan, den nya uppsättningen har även en ny anda.

Icke alla komma tillbaks ur eldlinjen. Somliga bli överlöpare, fast de varken bytt uniform eller terminologi. Andra stupa vid fronten, andra hålla ut i kampen.

Det vore säkerligen en felbedömning att tro att kampen för idealen upphört i Ryssland, att tron, hänförelsen och kraften att sträva och lida dött därborta. Än lever säkerligen novemberrevolu-

(Forts. å sid. 6.)

Aborrar på noten

(Forts. fr. sid. 4.)

som förband dem, och han skämdes över deras tilltag.

— Kom pojka, ropade han, och låt tösastackarn sova!

Aldrig i sitt liv hade Maria hört en så trösterik och välsignad stämma.

— Tänker du spela länsman för oss? Är det för du har så blanka knappar? Maria kikade fram bakom Kajsas rygg. Där stod en ljus och stark och fruktansvärd stridsman, inför vars mod och styrka alla måste vika. Så grann han var och så härliga kläder! Alldeles lik den gudsmannen Daniel hade namn efter, han som gick fri och glad ur och i lejongropen. När han stod emellan henne och de grymma gycklarna som voro utan förbarmande, blev hon med ens fullkomligt lugn. All den tillit och hängivenhet hennes väsen var mäktigt, strömmade mot honom. Hon skjöt undan Kajsa, det övernaturligas maktlösa representant, för att få skåda en mans starka ingrepp till hennes förmån.

Efter åtskilligt bråk och protester lomade skaran av. Maria tillskrev Daniels övermänskliga styrka denna underbara verkan, ty hon visste ej att han skrämt herrgårdsfolket med nyheten att gamle baron låg för döden. Lugn och full av glädje somnade hon och sov ostört intill uppståndelsens morgon.

När Maria påskdagens morgon kom linkande ut ur skolan för att hämta vatten ur kyrkbrunnen, stod Daniel där. Det var ännu långt till kyrkdags och inga människor syntes, men han var där.

— Fick du fred sen, Maria?

— Jaa då, och tacka till.

— Du ska inte vara rädd längre, Maria, för jag tyar nog hålla fred kring skolhuset.

Och det gjorde han.

Frampå sommaren dog gamle baron Mustcamp. Han fick aldrig höra hur det gick med Maria, men hans son tänkte ofta att historien skulle ha berett den gamle herrn en sorgblandad glädje som ett bevis på att han dömde rätt om kvinnorna. Om en man bryter sig in, ryter åt en kvinna och skrämmer henne, då gör hon underverk för att undfly honom, och han får stå där med skammen. Men den som behandlar den skygga fågeln milt och varsamt, skyddar hennes rede och sjunger för henne, den får henne snart att äta ur handen och så vidare. Det sades att Daniel kom om natten, när lärarinnan var borta, då sprang inte den lilla pigan över något plank.

— Titta på den här drummeln, sade Ramsay Mustcamp på själva boupptecknings dagen till sin kusin notarien och visade på sin långe ljushårige och brunhyade dräng med de klarblå ögonen. Ja, notarien tittade på honom och fann intet annat än ett grant exemplar av den ras som bebodde dessa högtbelägna, lövskogsklädda nejder.

— Jo, han är mitt föredöme i att behandla kvinnorna.

Detta var skryt och förställning av den unge baronen, men bevisade därmed något om vad som sysselsatte honom.

Kort därefter kom Daniel till honom och hörde sig för om han kunde få överta Skördatorp som hans far innehaft.

— Vill Maria till Skördatorp då?

— Ja, det är la hon som vill dit.

— Där finns ju inte vatten, eller hur?

— Nej, men en får väl fresta igen å gräva brunn.

— Nåå, och vem ska hjälpa er att sätta upp med redskap och kreatur? Det blir väl jag det?

Daniel antydde medelst tystnad och tumning av mössan, att det var meningen.

— Ja, jag får väl se åt. Men på ett villkor. Att Skörd inte sålar med giftermålet.

— Jag får inte giftasåldern inne förrän den 7 oktober, baron.

I slutet på september avvek drängen Skörd ur tjänsten och ur landet utan att lämna ett ord efter sig.

Vi stå till tjänst!

BLOMMOR

Stockholms Blomsterhandel
Arsenalsgatan 1
Telefon 5313, Norr 887
Utför alla slags dekorationer och bindningsarbeten till billigaste priser.

DANSKA HEMBAGERIET

Kronobergsgatan 7
Innehavare: *Elsa Sundin*
Gott Bröd hemsändes
Ring Kungsn. 2432

FOTOGRAFIATELJÉ

Fotografering å Fester m. m.
Dygnet om
vid såväl blixt- som elektr. ljus.
Asberg, Drottninggg.93 86298

HOTELL

Hotell o. Pensionat Esplanade
Fru Anna Fahlström
Blasieholmsgatan 3, Stockholm.
Telefon Norr 812 55 (Växel)!
även Hällegårds Pensionat, Skärsätra
Tel. Skärsätra 4 REKOMMENDERAS

MÖBLER

MÖBLER köpas bäst och billigast i
Rockströms Möbelaffär
Hantverkaregatan 7, Stockholm
Kungsh. 328 78

PARFYMER

Parfymer, Tvålar och Borstar
Rik sortering hos
MÅRTA DÖRFF
Biblioteksgatan 11 (Sturepalatset)
Tel. Norr 246 95

RAM- och SPEGELAFFÄR

J. L. LARSSONS EFTR.
Knut Nystrand
Södermannag. 8, Stockholm
REKOMMENDERAS.
Låga priser Tel. S, 30914

SKÖNHETSVÅRD

Hervor Bertrand-Bengtson
AMERIKANSK STATE-BOARD DIPLOM »Ex. Sjukgymnast»
Tel. 98 77 Birger Jarlsgatan 11 1 tr.
Mäster Samuelsgat. 4 1 tr.

SLÖJDAFFÄR

WALAMAGASINET
R. Andersson,
Kungsgatan 74.
Läger av Furumöbler i olika modeller, Wälastolar, Korgmöbler, Trappstugar och Laggkärl
Beställn. emott.: Tel. 111837

TVÄTTANSTALT

SVENSK TVÄTT
Inneh.: Ing. och fru Hedenberg
Ulvsunda
Tvätt utan frätande ämnen.
Tel. ULVSUNDA 53

1544

är Tidevarvets postgironummer

TIDEVARVET

Lördagen den 26 okt. 1929 — N:r 43

Prenumerera
på TIDEVARVET för sista kvartalet
Pris 1 kr. 50 öre

Bokspalten

Har Ni sett
billighetsupplagan
av
Courths-Mahlers
romaner,
inbundna i
halvfranska band å
2:95
?
Om så ej är, gå in i närmaste bokhandel och bed att få se den.
Ni köper den.
8 delar utkomna.
(13 olika romaner.)

CHELIUS

En verkligt rolig bok om lärare och skolpojkar»
skriver Skånska Aftonbl.
om
Lektorer och andra skolfuxar
av
RICHARD NORDIN

Samme anmälare fortsätter:

»Boken innehåller både käcka och rörande bilder ur skollivet, sådant det kan gestalta sig ännu i dag. Den är förtjänt av stor spridning och blir en förtjusande lektyr, nu när de mörka höstkvällarna komma».

Pris 2:25.
I varje bokhandel.

Lindblads Förlag - Uppsala

Intet skänker den arbetande kvinnan i högre grad rekreation efter dagens mödor än ett besök på en god teater.

Skådebanan anordnar för medlemmarna av sin publikorganisation, som är öppen för alla, föreställningar å de ledande teatrarna i Stockholm. Biljettpriserna till dessa belöpa sig till omkring hälften av teatrarnas ordinarie priser.

*

Begär närmare upplysningar å Skådebanans expedition, Vasagatan 38, Tel. N. 77 34.

Barnförlamningens gåtor

(Forts. fr. sid. 1.)

länder, samt Sjukdomens utbredning i Sverige 1905—1928. Något av deras innehåll framgår av medföljande diagram.

Sjukdomen synes uppträda företrädesvis inom vissa zoner av norra och södra halvklotet, där högländer med ett kallt och tempererar klimat tyckas erbjuda en särskild disposition för smittoämnets utveckling och angreppsförmåga. Lågländer som Danmark och Finland äro i jämförelse med Sverige och Norge mindre angripna.

På det andra diagrammet avlåsa vi sjukdomens härjningar i vårt eget land.

Vore årets olika månader utprickade, skulle vi se att lejonparten av alla fall kommer på höstmånaderna september, oktober. Barnaåldern är mest utsatt, men ingen åldersgrupp är immun. De vuxnas dödlighet förefaller till och med större.

Antalet insjuknade och anmälda fall 1905—1928 uppgå till 16783. Antalet döda 3066. Sjukdomens genomsnittsdödlighet under dessa år blir 18,47 procent. Vissa år stiger den upp till 28—30 proc. Härtill kommer att en icke oväsentlig del av de insjuknade drabbas av förlamning. Antalet förlamade får man kanske räkna i 8 à 10,000. I varje fall ställa de ett stort anspråk på landets vanförevård.

Och så ha vi årets epidemi, ännu ej utslocknad. Stockholm och Stockholms län synas ha varit mest angripna, därnäst Kalmar och Örebro, men varken Södermanland eller Blekinge eller andra län ha gått fria. Årets siffror till den 15 okt. räknar 610 fall.

Hur sprider sig nu den osynlige fienden? Wickmans undersökningar syntes ge stöd för »kontaktteorien», vilket gjorde sjukdomen till en i egentlig mening smittosam sjukdom. Senare undersökningar peka även åt samma håll. Sjukdomsgiftet — virus — påvisades i den sjukes svalg och näsans slemhinna och kunde sålunda lätt spridas, i all synnerhet som undersökningarna gåvo vid handen att virus fanns, icke blott i den sjukes svalg, utan även hos till synes friska i den sjukes omgivning. Dessa voro sålunda bacillbärare. En följd av denna uppfattning blev den stränga isoleringen. Skolklasser stängdes, nöjeslokaler likaså, och folkmöten förbjödos. Den vilda skräcken följde i dessa åtgärders spår, och allmänheten ropade på strängare och strängare åtgärder.

Men under tiden har sakkunskapen ändrat åsikt. Giftet, som även förut påvisats i tarmslemhinnan, anses komma in i kroppen denna vägen. I smittoavseende vore sjukdomen närmast att jämställa med nervfebern, och vi få kanske smittoämnet genom vattnet, genom vår mjölk, genom frukt eller annan föda. Frukten, framför allt den omogna och maskstungna, har förövrigt alla år spökat som en sjukdomskälla. Den nya teorien har framlagts av professor Carl Kling. Åtgärderna ha i anslutning därtill riktats mot födan. Stockholms vattenledningsvatten klorrenas. Mjölken pasteuriseras. Har epidemien påverkats därav? Knappast. Den har gått sin gång och ebbar ut som i föregående fall i oktober.

Så kommer den viktiga frågan om behandlingen av de insjuknade. De flesta som skrivit härom ha ej mycket att säga. Ordet tröstlöst användes. Vid årets epidemi tycker man sig ha sett goda resultat av s. k. konvalescentserum. Ehuru dödsfall inträffat, även där serum givits ganska snart.

Vi stå inför många gåtor. Framför allt: vad är det som gör att människans nervsystem blivit under de sista hundra åren mer och mer mottagligt för smittoämnen? Andra sjukdomsföreteelser peka i samma riktning. Att nya djävulska smittor uppstått är föga sannolikt. Man ser att även gamla välkända sjukdomar kasta sig över nervsystemet mer och mer. Nej, det är mera troligt att den andra faktorn i sjukdomsföreteelsen — den personliga mottagligheten, vad då särskilt nervsystemet angår, ändrats. Men vad har åstadkommit denna ändring? Här är det vaccinationens motståndare sätta in sina näsvisa frågor om sammanhang mellan vaccination och barnförlamning.

Varför äro vissa länder och orter mera utsatta än andra? Vad gör den ene individen mera mottaglig än den andra? Idel frågor, likaså de om behandlingsmetoderna. Finns ej något annat än konvalescentserum?

Varför, säga naturläkekonstens förespråkare, icke söka hjälpa varje insjuknad att så fort som möjligt söka fabricera sitt eget konvalescentserum?

Det finns en nu levande person, icke läkare, som är biten av barnförlamningsflugan. Denne självlärde man, And. Berg, har använt stor del av sitt liv att samla och läsa allt som finnes publicerat om barnförlamningen. Han har grubblat och tänkt över dess gåtor och sökt efter dess botemedel. Redan 1911 framlade han sin åsikt om tarmen som ingångsport för sjukdomen. Han ansåg att behandlingen skulle inrättas därefter. Medels inpackningar och viss diet m. m., s. k. naturläkemetoder, — som dock ingalunda äro främmande vapen i läkarnas händer — kom han tillrätta med 7—8 barnförlamningsfall. Men nu förbjuder honom kvacksalverilagen att syssla med »vissa smittosamma sjukdomar». Och han vill ha sin metod prövad under kontroll. Han har vänt sig med anhållan därom till regeringen, till medicinalstyrelsen, till professorer och andra läkekonstens utövare. Han har knackat på många dörrar. Pröva min metod, säger han. Hör på mitt resonnemang, offra ej så många liv, när det går att med små åtgärder rädda dem. Försök.

Sakkunskapen tvivlar. Kan något gott komma från Nasaret? Från en självlärd lantbruksinspektor? Och ändå, när man jämför Medicinalstyrelsens råd och anvisningar i år liksom vid föregående epidemier med hr Bergs lilla avhandling (Folkhälsans vän n:r 4) så är det Medicinalstyrelsen som förefaller fången i den demonistiska sjukdomsuppfattningen, den uppfattning som enligt professor Sjövall »lätit sitt intresse fångas av en särskild om än aldrig så påfallande länk i sjukdomskedjan» — i detta fall det okända virus. »Herr Berg synes stå snarare som representant för den sant hippokratiska sjukdomsuppfattningen, den som väl vår tid i stort sett bygger på. Den uttryckes av docent Ljungdahl på följande sätt: »att sjukdom är en del av en oändlig, lång kedja av orsaker och följder, nämligen den som löper genom människan. Denna kedja har sitt ursprung i den stora vida världen därute, är satt i gång av det blinda spelet mellan de krafter som behärska världen. Från stjärnorna och solen föres den med värme och köld, genom luften, vattnet och boningsorten, genom föda och sedvänjor till människan själv...» (Allmänna Sv. Läkartidning 1924).

Kan herr Berg hjälpa oss att lösa några av barnförlamningens gåtor, vad betyder det då om han är jude eller grek, lärd eller lekman.

Ada Nilsson

Ett jordprogram

(Forts. fr. sid. 1.)

det ske i dårskap och vanvett? Ha inte landsbygdens eller jordbrukets folk, eller vad de nu kalla sig, värdigare mål att samlas om? Här fordras sannerligen besinning. Och då skall man finna, att orsaken till hela den förvirring, som nu råder beträffande modernäringens ställning beror på, att man rört ihop två skiljda spörsmål. De måste först läggas upp var för sig. Sedan, men icke förr, kan man fatta ståndpunkt. Dessa två frågor, som krisen, eller den annalkande kraschen, rör sig omkring är dels jordbrukarna av idag, dels jordbruket som sådant. Men när de tillfälliga jordbrukarna nu framlagt sina synpunkter, ha de begärt en tillfällig hjälp åt sig själva och framställt den som hjälp åt jordbruket. Det är skattedragarnas ovillkorliga rätt att få klarlagt, vem de hjälpa. Och i skattedragarnas intresse ligger givetvis i första hand att sätta jordbruket på fötter, det jordbruk, som skall ge folket bröd. Så långt därmed är förenat hjälp åt jordbrukarna ha skattedragarna rätt och fördel därav, men icke att gynna en grupp näringsidkare framför en annan. Och när jordbrukarna icke i tid låtit sig varnas, utan ökat och ökat sin skuldsättning, kan det givetvis icke undgås — hur beklagligt och påkostande det än är — att en del av de tillfälliga brukarna utbytas mot andra. Ty för jordbrukets välstånd är vägen en annan än tullar och importförbud, den nämligen att låta jordvärdet stiga och sjunka i förhållande till priset på jordens produkter, d. v. s. till jordens avkastning. Att dessa priser äro låga utgör i och för sig intet ont. Tvärtom det är bra med billiga livsmedelspriser, det bör endast tillses, att detta kommer konsumenterna och ej enbart mellanhänderna till godo. Dessutom kan det aldrig lyckas i längden att hålla priserna på jorden och vad den kan frambringa i ett skruvstäd. Och det rätta värdet å jorden är det som förräntas av jordens avkastning (icke det, som åsättes av taxeringsmyndigheterna). Och vad är det nu som håller jordvärdet så högt? Det är skuldsättningen från kristiden, som ökades när penningvärdet steg. I rimlighetens namn — det är skuld jorden ej kan bära, den måste avvecklas.

Vi upprepa vårt förslag från föregående nummer enligt vilket statsmakterna kunde bispringa jordbruket, vi betona jordbruket, detta ej liktydigt med skuldsatta jordbrukare:

1) Föranstaltande om internationell utredning angående reglerandet av handeln med jordbruksprodukter och borttagandet av därå resterande tullar.

2) Tillsättandet av en kommission att företaga utredning och skyndsamt avge förslag dels om jordbruk kan förränta lån och i så fall i vilken utsträckning

dels på vilka villkor jord, som ej maktar förränta sina skulder, må av staten inlösas, istället för att övertagas av bankerna.

3) Proposition till årets riksdag med begäran om beviljandet av anslag för att inlösa dylik av enskilda förverkad jord, vilken sedan skall av staten utlämnas under åborätt med ärvtlig och förytterlig besittningsrätt. Jordbrukarebankens fonder och pensionsfonden böra i första rummet placeras i jord.

Och vi tillägga:

4) utredning angående det normala jordvärdet i förhållande till nuvarande prislägen.

Att samlas härom, att samlas om ett sant, bärkraftigt jordvärde, även om det skulle föra en del, kanske flertalet, jordägare till att istället bli åbor, det vore att slå vakt om modernäringen.

Reträtten

(Forts. fr. sid 5.)

tionens anda kvar hos många ärliga själar, än ske märkliga ting, än arbetas på det nya samhället. Än komma resenärer tillbaka, betagna över den nya rytm över livet som de funnit i Ryssland, än träffar man fackmän som äro likgiltiga för politik men fulla av beundran för de storverk som under de vidrigaste förhållanden göras inom deras fack, hälsovård till exempel och uppfostran. Men villkoren under vilka dessa revolutionens kämpar arbeta bli allt svårare, spektaklet och splittringen i ledningen allt uppenbarare, verkningarna av den gamla surdegen allt kraftigare och drömmen om en världsrevolution allt avlägsnare. Det ser ut som om den gamla världens vågor skulle slå igen om denna nya värld.

De som komma tillbaka ur eldlinjen bli allt flera och flera. Många av dem som stå vid vägkanten, som själva aldrig varit i elden, som inte kunnat genomgå ett stort misslyckande, därför att de ingenting försökt, de håna och spotta på dem som komma tillbaka. De se icke att den som kommer där, slagen och förkrossad, är människoanden på reträtt. De se icke att drömmen om ett samhälle, där ingen är fattig och ingen är rik, där alla arbeta och ingen lever på andras arbete, där murarna äro raserade och kamratskapet genomfört, den rycker allt längre bort, ur de nu levandes räckhåll, ur deras barns räckhåll.

De se icke att nederlaget även är deras nederlag. De förstå ej att stunden kräver även av dem mod att beträda den långa ökenvåg som ligger framför oss och som vi måste vandra utan att äga hoppet att få skåda Kanans land. De ana icke den fara, som hotar dem. Den att de, sedan skadeglädjens första yra mattats, skola slumra till, befriade från den eggelse och det törne i sidan som bolsjevismen var.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

Gör ett besök i
Söders populäraste bageri
BAGARSTUGAN
Folkungagatan 65 Hornsgatan 37